

Chronicon Universitatis Pragensis

Anno Domini MCCCCXV sexta feria post Marcelli adductus est Magister Johannes Hus ad publicam audienciam et ibidem rex dixit: si non vult abiuurare, comburatur. Et eodem die hora undecima infra eandem sessionem totus sol fuit eclypsatus et quasi tenebre facte, de quo non modicum, licet naturaliter contingebat, territi fuerunt quam plures. Item eodem anno sabbato post Procopii ad testium deposicionem sentenciatus et combustus et in pulverem reductus est Magister Johannes Hus, qui pro veritate evangelica gaudenter subiit crudelissimam deposicionis sue diem seu mortem in civitate Constanciensi, ubi fuit celebratum concilium generale pro eleccione pape.

Anno domini MCCCCXVI sexta feria post festum pasche venit Magister Jeronimus Constanciam, qui post tres fere septimanas in redeundo Bohemiam captus in Hirschaw et Constanciam reductus et sabbato post Ascensionis domini combustus in eodem loco, in quo Magister Johannes Hus fuerat consumptus.

Extunc eorum discipuli et sequaces in Bohemia sacerdotes de terra expulerunt et combusserunt basilicas et monasteria ignis voragine consumpserunt. Ita quod omnia claustra seu monasteria preter tria, duo fratrum Minorum et unum canonicorum regularium in Wittingnaw, sunt annihilata et destructa et ignis voragine absumpta, imo omnes sacerdotes et alios, ubi potuerunt, occiderunt et combusserunt et per multos demum annos hic in terra et alibi trucidaverunt.

Eodem anno Magister Jacobellus cum Magistro Petro Theutonico de Drazdian incepit communicare populum laicalem sub utraque specie contra consuetudinem Romane ecclesie et contra preceptum sacri concilii Constanciensis. Tunc multi ex sacerdotibus simplicibus eis adheserunt et per totam terram discurrentes populum sub utraque specie communicaverunt asserentes in predicacionibus suis antiquos sacerdotes fures esse huius sacramenti. Tunc eciam parvulos in baptismo corpore et sanguine Christi communicabant et alia sacramenta non curabant.

Kronika univerzity pražské

Léta Páně 1415 v pátek po Marcelovi (= post /festum/ Marcelli –viz chronologie) byl přiveden mistr Jan Hus k veřejnému slyšení a tamtéž král řekl: jestliže nechce odvolat, ať je upálen. A téhož dne o 11. hodině po onom zasedání celé slunce se zatmělo a jako by se stala tma, z čehož ne málo, ačkoli se to stalo přirozeně, byli vystrašeni mnozí. Taktéž téhož roku v sobotu po Prokopu podle výpovědi svědků byl odsouzen a upálen a v prach obrácen mistr Jan Hus, který pro evangelijní pravdu radostně podstoupil nejkřutější den svého sesazení neboli smrt ve městě kostnickém, kde byl konán všeobecný sněm pro volbu papeže.

Léta Páně 1416 v pátek po svátku Velikonoc přišel mistr Jeroným do Kostnice, který téměř po třech týdnech při návratu do Čech (byl) zajat v Hiršavě a vrácen do Kostnice a v sobotu po Nanebevstoupení Páně upálen na tomtéž místě, na němž byl upálen mistr Jan Hus.

Od té doby jejich žáci a následovníci v Čechách vyhnali ze země kněze a spálili kostely a kláštery strávili jícnem ohně, tak že všechny kláštery nebo řeholní domy kromě tří, dvou menších bratří a jednoho řeholních kanovníků v Třeboni, byly zničeny a zbořeny a jícnem ohně stráveny, dokonce všechny kněze a jiné, kde mohli, zabili a upálili a po mnoho let pak zde v zemi i jinde pobíjeli.

Téhož roku mistr Jakoubek s mistrem Petrem Němcem z Drážďan začal podávat laickému lidu pod obojí způsobou proti zvyku římské církve a proti nařízení svatého kostnického sněmu. Tehdy se k nim přidali mnozí z prostých kněží a rozběhnouce se po celé zemi vysluhovali lidu pod obojí způsobou, tvrdíce ve svých kázáních, že dřívější kněží byli zloději této svátosti. Tehdy také podávali maličkým ve křtu tělo a krev Kristovy a o jiné svátosti se nestarali.

adductus est – indikativ perfekta pasiva

dixit, subiit, venit, expulerunt, combusserunt, consumpserunt, potuerunt, occiderunt, combusserunt, trucidaverunt, incepit, adheserunt, communicaverunt – indikativ perfekta aktiva

non vult – indikativ prézentu aktiva (sloveso nolo)

abiurare, communicare, esse – infinitiv prézentu aktiva

comburatur – konjunktiv prézentu pasiva

eodem die

idem dies

eiusdem diei

eidem diei

eundem diem

eodem die

eandem sessionem

eadem sessio

eiusdem sessionis

eidem sessioni

eandem sessionem

eadem sessione

totus sol

totus sol

totius solis

toti soli

totum solem

toto sole

fuit eclypsatus (klasicky: est eclipsatus), territi fuerunt, fuit celebratum, sunt annihilata
– indikativ perfekta pasiva

facte (klasicky factae), captus, reductus, combustus – participium perfekta pasiva

contingebat, communicabant, curabant – indikativ imperfekta aktiva

eodem anno (eodem loco)

idem annus

eiusdem anni

eidem anno

eundem annum

eodem anno

sentenciatus, combustus, redactus est – indikativ perfekta pasiva

veritate evangelica

veritas evangelica

veritatis evangelicae

veritati evangelicae
veritatem evangelicam
veritate evangelica

crudelissimam diem

crudelissima dies
crudelissimae diei
crudelissimae diei
crudelissimam diem
crudelissima die

deposicionis sue

deposicio sua
deposicionis suae
deposicioni suae
deposicionem suam
deposicione sua

concilium generale, concilium Constantiense

concilium generale
concilii generalis
concilio generali
concilium generale
concilio generali

tres septimanas

tres septimanae
trium septimanarum
tribus septimanis
tres septimanas
tribus septimanis

in redeundo – gerundium

fuerat consumptus (klasicky erat consumptus) – indikativ plusquamperfekta pasiva

canonicorum regularium

canonici regulares
canonicorum regularium
canonicis regularibus
canonicos regulares
canonicis regularibus

populum laicalem

populus laicalis
populi laicalis
populo laicali
populum laicalem
populo laicali

sub utraque specie

utraque species

utriusque speciei
utriusque specie
utramque speciem
utramque specie

discurrentes, asserentes – participium pręsentu aktiva

predicationibus suis

predicationes suae
predicationum suarum
predicationibus suis
predicationes suas
predicationibus suis

antiquos sacerdotes

antiqui sacerdotes
antiquorum sacerdotum
antiquis sacerdotibus
antiquos sacerdotes
antiquis sacerdotibus

huius sacramenti

hoc sacramentum
huius sacramenti
huic sacramento
hoc sacramentum
hoc sacramento

Stabat Mater Dolorosa

Stabat Mater dolorosa
iuxta crucem lacrimosa,
dum pendebat Filius.

Cuius animam gementem
contristantem et dolentem
pertransivit gladius.

O quam tristis et afflicta
fuit illa benedicta
Mater Unigeniti,

que merebat et dolebat,
et tremebat, dum videbat
Nati penas incliti.

Quis est homo, qui non fleret,
Matrem Christi si videret
in tanto supplicio,

quis non posset contristari
piam Matrem contemplari
dolentem cum Filio.

Pro peccatis sue gentis
vidit Iesum in tormentis
et flagellis subditum.

Vidit suum dulcem Natum
morientem desolatum,
dum emisit spiritum.

Eia Mater, fons amoris,
me sentire vim doloris,
fac, ut tecum lugeam,

fac, ut ardeat cor meum
in amando Christum Deum,
ut sibi complaceam.

Sancta Mater, istud agas
Crucifixi fige plagas,
cordi meo valide.

Tui Nati vulnerati,
tam dignati pro me pati,
penas mecum divide.

Fac me vere tecum flere
Crucifixo condolere,
donec ego vixero,

Stála Matka bolestná

Stála Matka bolestná
vedle kříže plačící,
když visel Syn,

jejíž duši sténající,
zarmoucenou a trpící
pronikl meč.

Ó jak smutná a sklíčená
byla ona blahořečená
Matka Jednorozeného,

která truchlila a rmoutila se
a trásla se, když viděla
utrpení slavného Syna.

Kdo je člověk, který by neplakal,
kdyby viděl Matku Kristovu
v takovém ponížení?

Kdo by se nemohl rmoutit,
rozvažovat o zbožné Matce
trpící se Synem?

Pro hříchy svého lidu
viděla Ježíše na mučidlech
a podrobeného bičování.

Viděla svého sladkého Syna
umírajícího, opuštěného,
když vypustil ducha.

Ej Matko, prameni lásky,
učiň, ať cítím sílu bolesti,
ať s tebou truchlím.

Učiň, ať hoří mé srdce
v lásce ke Kristu Bohu,
ať se mu zalíbím.

Svatá Matko, tohle učiň:
Vraz rány Ukřižovaného
mocně do mého srdce.

Utrpení tvého zraněného Syna,
tak ráčícího pro mě trpět,
se mnou rozděl.

Učiň, ať v skutku s tebou pláču,
ať spolucítím s Ukřižovaným,
dokud budu žít.

iuxta crucem tecum stare,
et me tibi sociare
in planctu desidero.

Virgo virginum preclara,
michi iam non sis amara,
fac me tecum plangere.

Fac, ut portem Christi mortem,
passionis fac consortem,
et plagas recolere.

Fac me plagis vulnerari,
cruce hac inebriari
et cruore Filii.

Flammis ne urar succensus,
per te, Virgo, sim defensus
in die iudicii.

Christe, cum sit hinc exire,
fac per matrem me venire
ad palmam victoriae.

Quando corpus moriatur,
fac, ut anime donetur,
paradisi gloria. Amen.

Vedle kříže s tebou stát
a s tebou se slučovat,
v nářku žádám.

Panno panen přeslavná,
nebuď již na mne roztrpčená,
učíš, ať s tebou naříkám.

Učíš, ať nesu Kristovu smrt,
učíš mě společníkem utrpení
a o ranách ať rozjímám.

Učíš, ať jsem zraňován ranami,
ať jsem opájen tímto křížem
a krví Kristovou.

Zažehnutý plameny ať neshořím,
skrže tebe, Panno, ať jsem chráněn
v den soudu.

Kriste, protože mám odtud odejít.
učíš, ať skrže Matku přijdu
k palmě vítězství.

Když tělo zemře,
učíš, ať je duši dána
sláva ráje. Amen.

stabat, pendebat, merebat (klasicky maerebat), **dolebat, tremebat, videbat** – indikativ imperfekta aktiva

Mater dolorosa, benedicta Mater, piam Matrem, sancta Mater

Mater dolorosa
Matris dolorosae
Matri dolorosae
Matrem dolorosam
Matre dolorosa

animam gementem

anima gemens
animae gementis
animae gementi
animam gementem
anima gementi

pertransivit, fuit, vidit, emisit – indikativ perfekta aktiva

illa Mater

illa Mater
illius Matris
illi Matri
illam Matrem
illa Matre

est, desidero – indikativ prézentu aktiva

fleret, videret, posset – konjunktiv imperfekta aktiva

contristari, vulnerari, inebriari – infinitiv prézentu pasiva

contemplari – infinitiv prézentu deponentia

dolentem – participium prézentu aktiva

sue gentis, Virgo preclara

sua gens
suae gentis
suae genti
suam gentem
sua gente

dulcem Natum

dulcis Natus
dulcis Nati
dulci Nato
dulcem Natum
dulci Nato

morientem – participium prézentu deponentia

sentire, flere, condolere, stare, sociare, plangere, recolere, exire, venire – infinitiv
prézentu aktiva

fac, fige, divide – imperativ prézentu aktiva

lugeam, ardeat, complaceam, agas, sis, portem – konjunktiv prézentu aktiva

cor meum, cordi meo

cor meum
cordis mei
cordi meo
cor meum
corde meo

in amando – gerundium

vulnerati, succensus – participium perfekta pasiva

dignati – participium perfekta deponentia

pati – infinitiv prézentu deponentia

vixero – indikativ futura II aktiva

cruce hac

crux haec

crucis huius

cruci huic

crucem hanc

cruce hac

uratur, donetur – konjunktiv prézentu pasíva

sim defensus – konjunktiv perfekta pasíva (klasická latina defendar – konjunktiv prézentu)

sit – konjunktiv prézentu aktiva

moriatur – indikativ futura deponentia